

Kaynak

BALIKESİR HALKEVİ

İÇİNDEKİLER

- | | | | |
|-------|--|-------|--|
| 297 — | Ulusal ekonomi ve arttırma haftası münasebetiyle söylenen nutuklar | 303 — | Balıkesir tarihçesine ilgili eski bir vesika |
| 301 — | Enerjimizi arttıran bir işaret karşısında | 305 — | Türkülerimiz |
| 302 — | Genel sekreterlik Evimiz çalışmalar hakkındaki takdirnamesi | 307 — | Zağnus Paşaya dair bir vesika |
| | | 309 — | Mâniler |

5 İNCİ YIL SAYI: 59

19 Birinci Kânun 937

İYESİ
T. F. SILAY

KAYNAK

Yayın Direktörü
ABDİ
Agabey Oğlu

Balıkesir Halkevi Aylık Dergisi

SA YI: 59

19 . 12 . 1937

YIL: 5

Ulusal Ekonomi ve Arttırma Haftası Valimizin bir Nutku İle Açıldı

Ulusal ekonomi ve artırma haftası yurdun her yerinde olduğu gibi şehrimizde de pazar günü başlamıştır. O gün saat 14 de Valimiz B. Ethem Aykut Halkevi amplifikatörü önünde verdiği veciz bir nutukla haftayı açmıştır.

Müteakiben kurum başkanı Bayan Mükerrem Kâmil Su bir nutuk vermiştir.

Hoparlörler vasıtasile yayılan nutuklar şehrin muhtelif yerlerinde halk tarafından alâka ile dinlenmiştir. Kurum tarafından Büyük Şefe, Başvekile, Dahiliye Vekili ve Parti Genel Sekreterine, Ulusal Ekonomi Kurumu genel merkezine çekilen telgraf-lar Cevdet Demiray tarafından okunmuş ve halka bildirilmiştir.

Kurum tarafından bastırılan afişler şehrin muhtelif semtlerine ve kahvelere asılmıştır. Akşam bu münasebetle Halkevi temsil kolu amplifikatör önünde bir komedi ile bir piyes temsil etmiştir.

Yarın öyleden sonra bütün ilk okullarda artırma ve ekonomi ile alâkadar müsamerele verilecek, öğretmenler arttırmanın yerli malı kullanmanın önemini, Cumhuriyetle beraber başlayan ekonomik kalkınmamızın değerini canlandıracaklardır.

Öğretmen okulunun tasarruf kolu cuma ve cumartesi günleri jimnastik salonunda bir yerli mallar sergisi açmak üzere hazırlıklara başlanmıştır. Sergi cuma ve

cumartesi günleri herkez tarafından gezilebilecektir.

Valimizin haftayı açış söylevi:

Muhterem dinleyicilerim;

Bugün ulusal ekonomi haftasının birinci günü olduğu için haftayı açmak ve sekiz senelik hayatı olan bu faâl cemiyetin teşkil yıldönümü kutlulamak için toplanmış bulunuyoruz.

Bilirsiniz ki bütün milletler kendi toprakları üzerinde sürdükleri ömürden müstakil ve müreffeh yaşayabilmek için muhitlerinin istidadını ölçmek ve onun müsaadesi nisbetinde faâl bulunmak mecburiyetindedir.

Milletlerin hakiki istiklalleri ve azametleri onları iktisadî durum yolunda gösterdikleri varlık keyfiyetine dayandığından milletler arasında devam eden mücadeleler millî ve iktisadî sahaya geçmiş bulunuyor. Türk milleti de kıymetli toprakların vaziyetini gözönünde tutmak ve tabii istidatlarını nazariyâtibare alarak hareket etmek mecburiyetindedir.

Bugünkü, her hükümet idare ettiği milletin iktisadî vaziyetine çok yakından alâka göstermek ve onların bu yoldaki hareketlerini drije etmeği başarısı âmilli telâkki vadediyor.

Milletimiz asrî milletler seviyesine yükselmeği araştırmaya ve iktisadî varlı-

ğını sağlam temeller üzerine kurmağa karar vermiş ve bu yoldaki ilk adımını İzmir İktisat kongresini açmak suretile atmış bulunuyor.

Milletler arasındaki mücadelelerde onları ayakta tutan, koruyan top, tüfek, tayyare, tank nekadarmüessirse tasarruf ve ekonominin aşınmaz süngüsü de okadar mühim ve müessirdir.

Medeniyet ancak ve ancak bir millet için kendi ihtiyaçlarını kendi içinden temin etmekle tarif edilebilir.

Biriktirme, asrî ve medenî bir adam veya cemiyet hareketidir; ve vahşî bir insan, yetişmemiş bir millet biriktirmeği düşünmez. Çünkü onun hayatı tesadüfe tâbidir. Koşar, arar bulur, fakat bulunca hepsini yer, bitirir. Halbuki medenî bir adam yalnız bugünü değil yarını da düşünür. Vahşinin yarını yok, bugünü vardır. Medenin ise bilakis yarını vardır. Böyle yetişen bir millet medenî sayılır. Bu yolda medenî sayılan iki milletin medenî mukayesesi onların biriktirmede gösterdiği rekabetle ölçülür. Hangisi daha fazla biriktirmişse o, daha fazla mükemil ve medenîdir denilebilir. Biriktirme hayatta şuûrun ifadesidir.

Biriktirme, hayatını tanzim etmiş bu günkü başarmış, yarını temin etmiş demekle tefsir olunur.

Yevmü hadid rızıkı cedid, Allah razık âlemdir itikadı, çok zaman evvel geçmişi bulunuyor.

Yarının menfaatlerini, bugünün geçici menfaatlerine tercih etmeği bilen adam yarın bir felâkette düşecek, ailesinin hayatını bugünden düşünebilen bir insan yetiştirdiği ve yetiştireceği çocukların istikbalini düşünen adam ve nihayet şahsî tasarrufun, vücudu ile iftihar ettiği kendi milletinin hayat ve mücadele kabiliyetinin temeltası olduğunu düşünebilen bir adam ahlâkan her noktada medenî ve mükemil

mil bir adam demektir.

Bizler dünün mahsûlüyüz. Bugünün hakiki şartlarına uyamazsak, noksanımız varsa, bundan mesul olan bizden ziyade bizi düşünmesi lâzımgelen baba ve analarımızdır. Noksanımız yok ve bugünün şartlarına uyabiliyorsak bundan saadet hissesi alacak hayatta olan büyüklerimizdir. Müreffeh iken bugün dağılan bir aile, bir hayat iken bedbaht olan bir ferdin bu vaziyete düşmesinde elbet ve elbet eskiaile reislerinin mesuliyet hissesi çok mühimdir.

Ailemizi, çocuklarımızı yarın için hayat şartlarına uygun yetiştiremezsek, uğrayacak şekilde ihmal etmiş bulunuyorsak bu noksanlık bizi affetmeyecek, hissizlikle itham edecek, mesuliyet noktası arasında hırpalıyacaktır.

Ailemizi, çocuklarımızı, içinde bulunmakla hür olmak ve nefes almak ihtiyacında bulunduğumuz Türk heyeti içtimaiyesinin gittikçe kudretli, kabiliyetli, yıkılmaz bir hale gelmesi esbabını bugün düşünüp temin etmezsek, büyük Türk milleti hatalarını acı bir suretle idrak ederse, ona yakışmaz. Onun için biriktirelim.

Bu hareketin devam ettiği sekiz sene zarfında lâzımgelen ikraz ve propaganda tamam yapılmış olacak ki çok temiz ve iftihara değer neticeler alınmıştır.

Türk malı yemek, içmek, giymek, kullanmak ancak bu malların mahallinde mevcut olmasile kabil idi. Bu efrattan zabitten beklenen bir fedakârlık karşısında devletin harbe hazırlık vaziyetine benzer, bir devlet vazifesi idi. İşte devlet çok muntazam programlarla bilhassa sanayileşme yolunda malzemeler temin edecek hazırlığı yapmış ve hergün artan kuvvetle yapmakta bulunmuştur. Bize düşen onları kullanmak, başka şey kullanmamak, cebimizden parayı öbür cebimiz

demek olan milletimize nakletmek demektir ki en büyük medeniyet alâmetinin sarih işareti işte budur.

Hayatta herşey için olduğu gibi, ekonomide propağandanın bana nazaran üç devresi vardır.

1 — Aile bucağı:

Çocuk evvelâ bu terbiyeyi aile bucağından,

2 — Mektepte öğretmenlerinden,

3 — Hayata atıldığı zaman hayattan alır.

Nihayet tam medenî bir fert gibi, hayata atıldığı zaman şahsi, ailesi ve milleti için tam biriktirici, ahlâklı bir Türk olarak yetişir.

Ulusal ekonomi ve artırma haftasını bugün açarken devam edecek olan haftanın tedricen tabi olan tekâmül ile, geçen seneki haftalara nazaran daha iyi kutlanmasını halkımızın duygulanmasını temenni eder Büyük Atatürkün her kalkınmada olduğu gibi iktisadî kalkınmada da bize örneklik etmesini minnetle anar ve sözüme nihayet veririm.

Mükerrem Sunun söylevi:

Yurtdaşlarım;

Şayın valimiz, çok değerli söylevleriyle ulusal ekonomi ve artırma haftasını açtılar. Balıkesir savaş zamanında ne kadar kahraman yılmaz ve atılgansa, barış sıralarında da, yurd işlerine devrim atılarda o kadar arzulu ve inanla doludur. Dünya büyüklerinin hayranlıklarını başında toplayan Ulu Önderimiz bize yenilmez, sarsılmaz sanılan kudretlerin, fenne, makineye ve zengin hazinelere güvenerek memleketlerinden sel gibi memleketlerimize akan kuvvetlerin, inanış bütünlüğü ve yurd aşkı ile nasıl alt edilebileceğini erkinlik savaşında isbat etti. O erkinlik savaşında isbat etti. O erkinlik savaşında ki genç Türkiye devletinin cihan tarihinde

erişilmez bir yüksekliğe nasıl hızla, nasıl göz açıp kapama kadar kısa bir an içinde ulaştığını gösteren bir harikadır.

Türk gücünün ne demek olduğunu bu savaşta anlamayan kalmadı. Fakat bir Türk şairinin dediği gibi:

*Barış en büyük ülkü, savaşın geçer yolu.
Savaş yolu çapraşık, dikenli uçurumlu
Sen bu çapraşık yolun en zorlusunu aş
Dikenli, uçurumu sıldın, sel gibi taşın*

Samimî bir barış devleti halinde yaşamak isteyen uluslar, yurd müdafaası için yetiştirilen kara, deniz ve hava kuvvetlerine, kültüre ne kadar ihtiyaç hissederlerse, ekonomi ve artırma işine de onlar kadar önem vermeleri icap eder. Büyük Şefin işaretilerle Cumhuriyetten sonra memleketimizde faaliyete geçen ulusal ekonomi ve artırma kurumuna, teşekkülü sıralarında belki düşen iş bugünkünden çok daha fazla ve yoru idi. Çünkü o zaman bugünkü gibi fabrikalarımız yoktu. Yerli malı giymeli, yerli yemiş yemeli, yarını düşünerek para arttırmalı diye geniş bir propagandaya konferanslara, irşadlara, ikazlara ve itimat kazandırmak için icabeden terbiyevî yollara ihtiyaç çıktı.

Bugün incir, üzüm, kaysı diye meyvalarımız üzerinde bir seçim yapmağa lüzum kalmadı. Çünkü portakal yerli değil mi; şekerci dükkânlarının camekânlarını renkleri, şekilleri, nefis duruşları ile bir sanat sergisi haline getiren şekerlerimiz, pastalarımız artık kendi malımız olmadı mı? Alpullu, Uşak, Turhal, şeker fabrikalarımız bu işi yurda yetiştirecek, hattâ harice verecek kadar eksiksiz bir şekilde başarmıyorlar mı?

Günden güne sayısı artan kumaş fabrikaları, hergün tekâmül eden eserleri ile gözlerimizin zevkini okşarken, yabancı mala hasretle bakmağa bilmem ki lüzum kaldı mı? Türk devrimi şüurlu ve şumüllü bir

şekilde hamleler yapan yaratıcı, yapıcı, kurucu ve ulusu refaha götürücü bir kudrettir.

Sayısı gün geçtikçe çoğalan okullarda yurd aşkı ile muvazi bir şekilde yürüyen ekonomi meseleleri, arttırma itiyadlarını kazandıracak teşkilât ve kooperatiflerde satılan yerli yemişler, talebelerin giyinişleri bu işe Cumhuriyet Hükûmetinin ne derecelerde kıymet verdiğini isbat eden hakikatlardır.

Bugün eskisi gibi yerli malı giy, yerli yiyecek ye, diye uzun boylu öğüt vermeye hacet kalmamıştır. Çünkü yıllardanberi bu ülkü yolunda hummalı bir çalışmaya girişen ulusal ekonomi ve arttırma kurumu, bugün amacına varmış bulunuyor.

Ulusal bankalarımızda göze çarpan kalabalık, yurddaşın ihtiyarlık, hastalık, felâket günlerini, gençlik yıllarında idrak etmeğe başladığını açığa vuran hayırlı bir görünüştür.

Bugün büyüklere düşen iş bizleri irşad

ve her sahada olduğun gibi ekonomi alanında da isabetli fikirleri ile faydalandırmaktır.

Fabrikatörlerimize, tüccarımıza, esnafımıza kalan ödev de, malının değerini sarsıntıya uğratacak herhangi bir yanlışlıktan da ima uzak kalmak, Türk malının, Türk parasının büyük kredisini daima üstün tutmak için uyanık, işinin eri ve kompetanı olmaktır.

Türk kültürünü eline alan biz öğretmenlere düşen büyük vazife de; Türk çocuğuna parası ve malı gibi vaktini da tasarruf etmesini, vaktin altundan da yüksek değerini aşılmalı, sağlığı için Türk yiyeceğine, giyiniş bakımından Türk işine, parasını eline alarak bankaya bağlı kalmasını aşılarken; Çocukluk ve gençlikte eline geçen kıymetli zamanları boşuna israf etmemesini, dinlenme, eğlenme ve çalışma saatlerini tam bir düzene koymasını temin etmeğe ve bu itiyadı onlarda kökleştirmeye canla başla çalışmaktır.



Enerjimizi arttıran bir İşaret karşısında

Evimiz açıldığından bu güne kadar, gösterişten uzak olarak yalnız ve yalnız çevresi için faydalı olmak ülküsü ile çalışan mütevazı bir kültür ocağı olmuştur. Bu sevimli ve verimli ocağa herkesin anlıyacağı dil ile konuşanlar, umumun arzusunu kendi arzusu gibi kabul edenler, bir bildiğini birçoklarına öğretmek isteyenler yer almıştır.

En temiz duygularla bu ocağa bağlanmış olanlar önce yüzse bugün bin ve binden daha ziyade oldu.

Onun böyle oluşunu izah etmek hiçte güç değildir. İnsan istediği en geniş manada okumak ihtiyacını oradan alır; riya, ihtiras ve kıskançlık gibi kötülüklerin burada olmadığını görür; yurd için faydalı olmak zevkının burada tatıldığını bilirde nasıl gitmez...

Herkes kadirşınaslığı Türk büyüklerinin sık sık saygı ile anıldığı bu yerde görür; muhtaç olduğu tarihi, içtimâî, iktisadî bilgileri burada verilen konferanslardan alır; günlük dünya vukuatını buradan dinler; bedîî zevklerini burada tatmin eder.

Burada bir kişi bin kişi için, bin kişi bir yurd için çalışır.

Buraya girenler övünmeyi bilmezler. Buraya bağlananlar yaptıklarını övünmek için değil yapmak için, yapılması lâzım geldiği için yaparlar.

Halkevine kendilerini vakfedenler övünmeyi bilmezler; fakat büyükleri tarafından övülmeyi en büyük bir haz olarak kabul edecek kadar hislidirler de... Bir sanatkâr eserile elbette övünmez, övünmesi esasen hoşumuzada gitmez Bununla beraber bir sanatkâr en büyük zevki eserinin övülmesinde bulur. Biz de bugün bir sanatkârın eserinin övülmesinde duyduğu kadar büyük bir sevinç duyuyoruz. Bize bu sevinci veren genel sekreterliğin gönderdiği takdirdir. Gönüllerimizde her harfine ayrı bir yer verdiğimiz, hayatımızın sonuna kadar en kıymetli bir hatıra olarak saklayacağımız bu kıymetli takdiri aynen büyük bir kıvançla neşrediyoruz.

CUMURİYET HALK PARTİSİ Ankara: 2. K. Evvel 1937

Genel Sekreterliği

B: 5

4125

Halkevi Başkanlığına

Balıkesir

Bu yılki çalışmalarınızın iyi haberleriyle sevinirken; geçen 1936 yılı çalışmalarınızı belirten raporlar, cetveller ve fotoğraflar bir arada incelendi.

Evinizin çalışmalarını öğmeğe değer buldum. Ülkülü ve bilgili arkadaşlara, Gösterdikleri feragatlı ve kıymetli gayretler için, tebriklerimi sunarım.

Bütün şubelerin takibine koyuldukları aydınlık ve isabetli yolda bütün engelleri hiçe sayarak devam etmelerini görmek isterim.

Bazı şubelerinizin bulmuş oldukları yeni ve güzel tedbirleri örnek tedbirler olarak yeni neşriyatımızda diğer Halkevlerine tavsiye edeceğiz.

Derginizin, bilgiye olduğu kadar, ülkeye; otoriteye olduğu kadar istidada ehemmiyet vermesi hususunda şuurlu ısrarınız devam ettikçe kıymeti artacaktır.

Halkevi repertuvarında olmıyan piyeslerin oynanmasına dikkat ediniz ve repertuvara girmeye değer gördüğünüz eserlerden Merkezi haberdar ediniz.

Balıkesirin mahsüllerini, mamûlâtını, madenlerini ve sanat eserlerini teşhir edecek sergiler tertibine çalışınız.

Başarılarınızda ilerleyiş diler, sevgilerimi sunarım.

DAHİLİYE VEKİLİ

C. H. P. Genel Sekreteri Adına

Erzurum Saylavı

Nafi Akansu

Balıkesir Tarihçesine İlgili Eski Bir Vesika

Yazan: EKREM ÇAVULDUR

Vakfiye hakkındaki yazılar
57, 58 sayılardadır.

Balıkesirde Felekeddür oğlu eski su
başı Ene beyin 3 şaban 804 tarihli
vakfiyesinin tercemesidir. [1]

Ol allahü azimüşşana hamdû senalar
olsunki kullarından bazılarını doğru yolla-
ra süluk ettirmekle mesut ve bahtıyar
kıldı. Ve kullarının muratlarını hasıl et-
mekteki muvaffakiyeti tenbih eyledi; hil-
katı insandan maksut olan magfireti
rahman olan cenabı hakkın rızasını tah-
sil sebeplerini kolaylaştırmaktadır;

Cenabı hak, küreî arzı insanlar için
beşik ve hayvanlar için karargâh kıldı;
ve tarafımızdan salevatı şerife ol kimse-
ler üzerine olsunki anlar rihletin ve yol-
culuğun çok yakın olduğunu bildirdiler
ve kendilerini allah rızasına giden yollar-
dan saydılar ve daha halk olunmadan su
ile çamur arasında iken pek nefis idi-
ler ve kendilerine vasıl olan haklara ni-
metlere kâni olup sükûnet buldular husu-
sile kesbû kemalâta vesile ve vasıta olan
ve mütenevvi faziletlerin en yükseğine
sahib olan hazireti muhammetle alüas.
habının hayırlıları olan al ve ashabına sa-
lat ve selâm olsunki anlar atiye
ve ihsanların efdalini ibzal edip rabbilerini
raza kılmışlardır. Ve cenabı hakkın (ey
nefsi mutmainne sahibi rabbi tealanın ni-
metine şakir ve ibadet muhabbetine sabir
olduğun sebeble sen allahü tealanın ver-
diği nimetten râzı; oldahî senden râzı ol-
duğunuz halde rabbın azze şanühü tara-
fına rücu et) mealindeki iltifatlarına
mazhar olmuşlardır.

İşbu mükaddimeyi edadan sonra de-
rim ki ölüm mahallî ve ziyan ve masiyet
yeri olan dünya çok doğru bir sözle itab

ederek ateş yandı göç zamanı yaklaştı
ortalığı Yakup kül etmektedir. İyi ameller
işlemeye mübaderet eyle ömürler geçmek-
tedir. Artık gaflet uykusundan uyan
muhakkak insanlar ektiğini biçer. Dünya-
da muammer olmadınmı halbuki ömrün
yokluklar içinde zayi oldu. veyahut pek
az birşey elde etmekle gaip oldu. Hüzün ve
kederler zail olmadan göz yaşların nereden-
dir. Diyerek âmali salihaya ve hayırlı iş-
ler işlemeğe irşat etmektedir. Bu ve em-
sali dikkate değer sözleri vakıf bidayeti
halde dinleyip akıllı kimselerin adeti üz-
re kabul edip dinledi. Ümera kisvesini
labis ve cumhuru vüzeranın mercii ve
benzeri olmıyan zamanın vahidi ve dehrin
ferid ve hayratı müberratını ihya eden ve
şeri şerif nurlarına ittiba ile cenabı hak-
kın vad buyurduğu eltafi sübhaniyesinden
başka kendisinin büyük rıza ve hoşnutlu-
ğunu kazanan iyi günleri daim ana ka-
vuşmakla güzelliği payidar olsun zamanın
ahvali anın ziya ve şulesile düzelen ve
alimlere sofrası açık bulunan Feleküddür
oğlu eski su başı bey Enebey gaflet uy-
kusundan uyandı ve dünyadan yüz çevi-
rerek rabbisinin ibadetine müsareat ve
himmetini hayrat ve müberratın terkine
ve müstemilâtın temhidine ve erbabı ha-
cata kifayet mikdarı mühimmat tedariki-
ne sarf edip belâ ve musibetlerden mah-
fuz kalası Balıkesir şehrinde riya ve su-
madan hâlî sadık ve halis bir niyetle et-
rafında matbah ve odaları ve ahuru müş-
temil olarak misafirler, garipler, fukara
ve zayıf ve yoksullar ve miskinler; ehli

ilim, ehli kuran ve din taliblerinden yatacak yerleri olmıyan ve hiç kimse tarafından misafir edilmıyen ve diğer müstahiklerden gelip konan ve gidenler için şerif bir zaviye bina eyledi.

Vakıf vakfeylediği zaviyesi için tafsıl edileceği üzere mahrusai Balıkesirin şark canibinde kain iki tarafı atnoz karyesi ve diğer canibi aslıhan karyesi arazisi ve tarafı aheri emir çayırı denilen meraya muntehi hudutlariyle mahdut kilisacık karyesinin tamamını.

Ve yine: Çakır çiftliği namile maruf olup iki tarafı yola muntehi olur ve garp cihetinde diğer tarafı kış zamanında suların toplanıp cemolduğu arz (kamuş biter kamuşlıktır) Çakır çiftliği mezrasının

temamını.

Ve yine: Kart kalası etrafında olup bir tarafı farat hisar ve diğer tarafı köylü deresi ve kömürcü geçid ve diğer tarafı kavak çayır ve söğütler deresi ve diğer canibi komel çukur ve kuyu pınar deresi ve tarafı aheri hatap deresi ve cadde ve pazar kayası ve İnebey pınarı ve deve yolu ve bir tarafı kayıkcı çayır ve taş köprü ve bilistira zaviyei mezbureye mevkuf koca dere hudutlariyle mahdut şehre kozluca karyesinin tamamını vakfeyleti.

[1] Bize bu değerli vesikayı temin ediveren gayyur arkadaşlarımızdan İsmail Dalkırana bu sütunlarda teşekkürü vecibe biliriz.

Türkülerimiz

Toplayan: İ. HAKKI AKAY

Çağışta Firdeva isminde bir kızı Hasan isminde bir delikanlı orak tarlasında kaçırıyor. Ve kaçırırken saç demetleri koparıyor ve nihayet Firdevsi Hasanın elinden kurtarıyorlar Firdevsin babası hükümete müracaat ederek mahkûm ettiriyor. Bu vak'a hakkında bu türkû söyleniyor.

Kara kuş karasına
Mim çekmiş arasına
Dokuz çare bulamamış
Firdev sin yarasına

Mecidin turasına
Kar yağar arasına
Çifte dokuzlar gelmiş
Firdevsin yarasına

Ocak başında tandır
Yandır allahım yandır
Şu firdevsi kurtaran
Koca sakallı kambur

Minarenin taşları
Sallanır ağaçları
Dokuz elinde kalmış
Firdevs kızın saçları

Merdivenin taşları
Hilâl gibi kaşları
Ağlamalı Kâmile karı [1]
Aziz elçi yaşları

Tavşan gider ekine
Kulakları dikine
Hasan beni alacaksan
Yanaş dombay çiftine

Dağda çırpım hazırmır
Dar mezarım kazılmış
Ne diyelim a Firdevs
Yazın böyle yazılmış

Bahçede çifte kiraz
Biri ol biri beyaz
Bu mektup yâre gidecek
Aman kâtip doğru yaz.

Karşıda oturanlar
Derdimi ertiranlar
Hasana akıl verin
Sevdadan kurtulanlar

A, emiri emiri
Sabanların demiri
Hasan gibi oğlanları
Kaplumbağa kemiri [Kemirir]

ASKER TÜRKÜSÜ

Gümüş yüzüğüm var benim
Parmağıma dâr benim
Askerlerim içinde
Orta boylu yâr benim

Bileziğimin başı
Yüzüğümün altaşı
Yârimi asker yazmış
Kör olası yüz başı

Koca kanun sazı
Çalınır bazı bazı
Yârim askere gitti.
Kimlere edeyim nazı

Tabağa koydum narı
Aglarım yarı yarı
Ben askere yolladım
Kıvrık saçlı yâri

Leylek geldi ovaya
Su çıkardım kovayla
Ben yârimi uçurdum
Ne zaman gelce buraya

[1] Kâmile Firdevsin annesidir.

Ortaya gün doğdu
Yüzük parmağını boğdu
Kör olası kâ'acı
Geldi yârimi buldu

Bahçelerde kelem var
Arkamızdan gelen var
Gelenler gelsin geçsin
Benim asker yârım var

Ayna attım denize
Şavkı vurdu benize
Selâm söylen yârime
Sakız yollasın bize

Karanfil kurutmadım
Yâr seni unutmadım
Sen askere gideli
Üstüne gül koklamadım

Ayağında nalınlar
Uykusunda belinler [2]
Almanın gününde
Hek dul kaldı gelinler

Karanfil tutum tutam
İçine güller katan
Dünyada doymazsak
Ahrette beraber yatam

Harman yerinin kesi
Nazlı yarin dal fesi
Üç ay oldu gideli
Ne çabuk geldi künyesi

VAHİDE TÜRKÜSÜ

Vahide Koruculudur. Balta Hasan na-
mında bir gence nişanlıdır. Bilahare Hak-
kı Mehmet isminde bir gençle sevişiyor:

Kuyuyu derin kazarlar
Üstüne yazı yazarlar

Söyleme Mehmed yârım
Aramızı bozarlar

O gözleri karaman
Kaybolursam aramam
Ben hakkı Mehmedi buldum
Balta Hasana yaramam

Oğlanın adı Mehmed
Varda camide ünnet
Ben Mehmede varırsam
Mehmedin canına minnet

Kara yazma açiverin
Şeker olsa saçiverin
Dünür yolla anneme
Vermezlerse kaçiverim

Gökte uçan duanalar
Kanaında sırmalar
Alma yarım yürük kızı
Çul tirmalar

Minder üstünde pire
Atladı birden bire
Sen gibi semelere
Yürük kızı çok bile

Eriğin Eriğine
Yüzünün gerigine
Kendini mehil görmüş
Kılçılar yürüğüne [3]

Bahçelerde bal kabak
Açılır tabak tabak
Sen beni beyenmezsen
Aldığın mataha bak!

[2] Belinmek - Sıçramak

[3] Hakkı Mehmet. Vahideyi severken ni-
hayet Kılçılar köyünden bir kızla evleniyor.

Zağnus Paşaya Dair Bir Vesika

K. KÂNİ AKPINARLI

— I —

Kaynağın bundan evvelki sayılarıyla.
bu sayıda devam etmekte olan bir vesika-
yı bularak neşreden Ekrem Çavuldur, bul-
duğu bu vesika ile şimdiye kadar yanlış
olarak bildiğimiz bazı malumatın doğru
olmadığını bize açıkça göstermektedir.
804 hicri tarihini taşıyan bu kıymetli ve-
sika Su başı İne beye ait olup, mezkûr
vesikadan öğrendiğimize göre, halen Kep-
sut nahiyesinin Tekye köyünde medfun
ve (Aynı Ali) ismile zamanımıza kadar
anılagelen bu yatırın isminin (Ayi Ali)
olmayup Su başı İne beyin kardeşi (Ala-
eddin Ali) den galat olduğunu meydana
koymuştur.

Yine bu vesikadan öğreniyoruzki (Ka-
rasi tarihçesi)nin dediği gibi (İne bey)
in bir muharebe esnasında Kepsut tarafın-
da vurulmadığı ve bunun yerine kardeşi
(Alaeddin Ali) nin vurulmuş olduğu veya
Ekrem Çavuldur'un dediği gibi bu yakın-
larda bir zaviye kurarak münzevi bir
hayat geçirmiş olduğunu öğreniyoruz.

Eski vakfiyelerin, Beratların ve fer-
manların, tarihin karanlık noktalarını ay-
dınlatma cihetinden hizmetleri abasıkârdır.
Binaenaleyh tarih bakımından bu vakfiye,
berat ve fermanların tetkiki ve neşredil-
mesi tarihe hizmet noktai nazarından çok
ehemmiyetlidir.

Gerek mahkemei şer'iyeye sicilleri tet-
kik edilerek mahallî tarihini alakadar
eden vesaikin bulunup neşredilmesi ve
gerek evkaf kuyudatından yapılan araştı-
rılardan elde edilen neticeler, bu vesaik
sayesinde tarihin karanlık kalan noktala-
rını aydınlatması günbegün artmakta ol-
duğu görülmektedir. Şu halde bu gibi
vesaikik bulunup neşredilmesi tarihimiz

için zaruri bir keyfiyettir.

Bu kısa mukaddemeyi yaptıktan sonra
esas mevzuumuza geçelim. Zağnus paşanın
Balıkesir'deki arazinin hudutlarını göste-
ren ve 850 tarihini taşıyan bir vesikayı
tarihe hizmet noktai nazarından neşret-
meyi faydalı bulduk. Evkaf kuyudatından
bulduğumuz bu eski vesikadan da öğren-
diğimize göre Zağnus paşanın 866 tari-
hinde tanzim edilen vakfiyesinden maada
ondan 16 sene evvel yani 850 tarihinde,
Ayrıca Balıkesir'de, ikinci sultan Murat
tarafından kendisine temlik edilen At köy
ve civarının hudutlarını gösteren bir ve-
sikanın - ki bu vesika mezkûr arazinin
hudutlarını gösteren bir hudutnamedir -
mevcudiyeti bize tarih cephesinde karnlık
kalmış cihetleri aydınlatmaktadır.

“ Dergâhından Şerefeddin paşa
ve Balıkesir'i ve Mihaliç kadıları size
tevkîm ulaşacak Balıkesir'de At köyüne
varın Bittiği timariki [1] parçadır
Mefhar - ül - vüzera Zağnusa temlik et-
tüm.”

Vesikadan aynen alarak yukarıya
koyduğum z parça tarihlerin yazdığı gibi
güya “ orduda isyan çıkması üzerine Ma-
nisada oturan ikinci sultan murad'ın tek-
rar padişah olması takarrür ettiği zaman
Fatihin en nazîz veziri olan Zağnus paşa-
nın avamdan bir şahıs gibi Balıkesir'e
sürüldüğünü „ yazarlar. Fakat elimizdeki
850 tarihini taşıyan bu vesika ile ikinci
Sultan Murad'ın ikinci defa tahta oturma
tarihi olan 848 tarihi arasında iki sene
olduğuna ve vesikada yazılan «Mefhar-ül-
vüzera» kelimesi göz önünde tutulursa,

(1) Burası yırtık olduğu için gösterilen arazi
parça adedi okunamamıştır.

tarihin yazdığı anda Zağnusun avamdan
bir şahıs gibi mazulen ve menkûben Ba-
lıkesire sürülmediği anlaşılır. Çünkü ma-
zûl ve menkûp olduğu bir sırada ve hat-
ta avamdan bir şahıs gibi Balıkesire sü-
rülen bir zata nasıl olurda padişah tara-

findan dergâhtan Şerefeddin paşa ve Ba-
lıkesir ve Mihaliç kadınlarına hitaben ya-
zılan emirde (Mefhar-ül-vüzera) keli-
mesi konulur veya mazûl ve mekûp olan
bir zata arazi temlik edilir.



Yağcılar Ve Savaştepe Mânileri

Öğretmen : MUSTAFA SALMAN

Dağda buldum nacak,
İşimiz nasıl olacak.
Güzel senin aşkına,
Hayatım mahvolacak.

Dam üstünü kazamam,
Yare mektup yazamam.
Yar mektubu almasa,
Utancımdan gezemem.

Dere boyu giderim,
Develeri güderim.
Al buba develeri,
Ben yarimle giderim.

Dam üstünü süpürmeli,
Süpürüp oturmalı.
Gurbette vakit geçermi?
Tel vurup getirmeli.

Derelerin kumuyum,
Balıkların puluyum.
Aç koynunu gireyim,
Bende Allah kuluyum.

Dere boyu saz olur,
Gül açılır yaz olur,
Ben yarime gül demem,
Gülün ömrü az olur.

Denize elma atalım,
Arkasından bakalım,
Benim sevdiyim yar,
Gel sarılam yatalım,

Deniz dibinde gezer,
Ucu maviye benzer.
Dolaştım şark, garbı,
Yoktur yarime benzer.

Derelerin ayazı,
Kar memenin beyazı.
Alyanağın üstünde,
Kıldım bayram namazı.

Derelerde kurtizi,
Düşman ayırdı bizi.
Ayıran düşman olsun,
Mevlam kavuştur bizi.

Dam üstünde dur yarım,
Beni burada bul yarım.
Ben askere gidiyorum,
Mektup yolla duryarım.

Dağdan indirdim Keçi,
Ak fasulyanın içi.
Merak etme gel yarım,
Askerlik bizim için.

Deniz dibinde mediye,
Yüzüğüm sana hediye.
Gitti yarım gelmedi,
saat geldi yediye.

Dere boyu gitmedik,
Kırda koyun gütmelik.
Şu gülmedik başımda,
Çimen kaldı bitmedik.

Dam üstünü kazmalı,
Yare mektup yazmalı.
Yar askerde gelince,
Son cevabı yazmalı.

Derdim var dağlar gidi,
Söylemem eller gibi.
Gurudum gazel gibi,
Timarsız bağlar gibi.

Dağlar dağladı beni,
Gören ağladı beni.
Urgan zincir para etmez,
Zevda bağladı beni.

Deniz dibi kum dibi,
Bir su içtim buz gibi.
Boşanda gel kocandam,
Makbulumsun kız gibi.

Deveyi düzde gördüm,
İzini tozda gördüm.
Çok gelinler sordum amma,
Cilveyi kızda gördüm.

Derelerde buza bak,
Üstünde ki toza bak.
Gelinleri neylemeli
İnce belli kıza bak.

Dereler taşmak ister,
Algelin yaşamak ister.
Benim deli gönüllerim,
Yarle konuşmak ister.

Dere boyu düz gider,
Bir incecik kız gider.
Kız yolunu şaşmış,
İşallah bize gider.

Dam üstünde kanavaz,
Kanavazı kıramaz.
İki gönül bir olsa,
Baba, ana tanımaz.

Denize kalbur gitti,
Daldıkça daldı gitti.
Şu gülmedik başımı,
Güldüremedim gitti.

Dağdan kestim yaş meşe,
Bende şaştım bu işe.
Benim gülmedik başlarımı,
Vurun yansın ateşe.

Dam üstünde gezerim,
Kiremidi ezerim.
Ben bir delikanlıyım,
Her evleri gezerim.

Dolu kazan daşmaz mı?
tiren yolu aşmaz mı?
İki hasret bir günde
Biribirine kavuşmaz mı?

Deniz dibinde kürek,
Gene ah etti yürek.
Her dertlere dayandın,
Bunada dayan yürek.

Denizim var denizim,
Hazırlandı çeyizim.
Alacaksan al beni,
Küle döndü benizim.

Dereşığı asmalar,
Üzüm üzüm üzüme vurdu.
Gelin yalan söyleme,
Yüzün yüzüme vurdu.

Denize kalbur gitti,
Dibine deldi gitti.
Orta boylu şeker kızcaz,
Ölümler aldı gitti.

Dam üstünde kiremit,
Bir şeftali ikram et.
Sen boşanda, ben almazsam,
Şeftalini haram et.

Duman indi dereye,
Kuşlar kondu saraya.
Güzel senin namusun,
İndi beşon paraya.

Derelerde sarmaşık,
Sarmadan oldum aşık.
Yar aklıma gelince,
Elimden düştü kaşık.

Dereden kayık gelir,
Suyu bulanık gelir.
Benim yarım yok burlarda,
Oynasam ayıp gelir.

Davulum gümbül gümbül,
Çevremün ucu zümbül.
Ben yarimden ayrılalı,
Bu gün oniki gündür.

Dere geliyor dere,
Kumunu süre süre.
Dere beni al götür,
Yarimin olduğu yere.

Daracık daracık sokaklar,
Yarım şeker ifaklar.
Alyanaktan öperken,
Pul pul oldu yanaklar.

Derelerin enleri,
Evlerinin önleri.
Dokuz gelinlere sarsam,
Ayınam gönülleri.

Dere kıyı çayırılık,
Ayağında çamurluk.
Kızın gönlü var amma,
Anasında gâvurluk.

Deremenlerin bendine,
Döner kendi kendine.
Fidan boylu gâvur gelin,
Düşememiş dengine.

Derelerde kamışlık,
Tehnelerde kavuştuk.
Fidan boylu Ayşeylen,
Ne günlerde seviştik.

Dükkânı var alt başta,
Papucum kaldı dağa.
Verin bene belli cevap,
Bende bulim başka.

Daş attım dağa geldi,
Daşdan duvara geldi.
Güzel bizim sevilerimiz,
Annene yalan geldi.

Dimiyi kesemedim,
Sepiye asamadım.
Yarım senin sevdiğini,
Yürekte kesemedim.

Dam üstünde durasıya,
Bir taş attım vurasıya.
Yemin ettim, şartlar ettim,
Gelin seni alasıya.

Dam üstünde durup durur,
Belini burup durur.
Akız seni alacamı,
Allahta bilip durur.

Dağdan indirdim kurdu,
Atım terledi durdu.
Beni yardan ayıranların,
Kalmasın yeri yurdu.

Dağda olur melki,
O da Allahın halkı.
Dünyade görüşmedik,
Ahrette görüşürüz belki.

Deniz dibi millolur,
Zengin kızı dillolur.
Dilli olsa ne fayda,
Sahat üçte bellelür.

Denizin dibi derin,
Denizin suyu serin.
Şuralarda çift güzel var,
Biri kız, biri gelin.

Derenin kocukları,
Boynunun boncukları.
Azıcık seslerim olsa,
Yakarım kancıkları.

Derenin gazelleri,
Severim güzelleri.
Neyneyipte sevmeli,
Yazarı gezenleri.

Dağda çırpım hazırmış,
Mezarlarım kazılmış.
Ne diyelim kömür gözlüm,
Yazım böyle yazılmış.

Düşün gönlüm düşün,
Çalıya kondu kuşum.
Sever sever aldatırsan,
İşin sonunu düşün.

Dam başının düzleri,
Elma gibi yüzleri.
Hınamadan göbek atar,
Yaycıların kızları.

Dam üstünde oturu.
Kadifeden poturu.
Benim buradur duruşlarım,
Güzel senden ötürü.

Dağbaşı yeşil kaya,
Cemalin benzer aya.
Bir buldum, bir gaybettim,
Başladım ağlamağa.

Duda çıkarım duda,
Talını duta duta.
Gelin senin sevilerin,
Bitmiyor yuda yuda.

Deniz dibinde miller,
Söylesin kibar diller.
Ben seni çok seviyorum.
Senin galbinde kimler.

Derede kum kaynıyor,
Gelin yazma bağlıyor.
Oturmuş pencereee,
Seyim seyim ağlıyor.

Dağlarda gezer oldum,
Okudum yazar oldum.
Akız senin yoluna.
Kurudum gazel oldum.

Dam üstüne durayım,
Kırma melik öreyim.
Damla bunar, dolma desti,
Ben yarimi göreyim.

Derelerin şöğüdü,
Kimden aldın öğüdü.
Üç aydanberi görmedim,
Ayşe gönlün büyüdü.

Derelerin zelvisi,
Topuktandır tellisi.
Sarıldıkça datlar verir,
Kızın ince bellisi.

Dombaya yaptım ahpr.
Geliyor ince bahar.
Durma yarım karşılarda,
Bene oluyor kakar.

Derelerin kayrağı,
Şerden aldım bayrağı.
Şu karşıdaki gözeller,
Pişmiş südün kaymağı.

Dere boyu kestene,
Gölge bastı üstüne.
Ben söyleyon gelinlere,
Kızlar anlar üstüne.

Dam üstünde mengene,
Gider kendi kendine.
Şu gavurların dünyalarında,
Düşmedim dengine.

Deve gelir enginden,
Şeker dolu dengine.
Güzel seni bilemedim,
Yazmanın irenginden.

Evimizin Neşrettiği

KITAPLAR

- 1) — Halkevimizin sekiz aylık çalışması
- 2) — Köy kitabı
- 3) — Öz Türkçe adlar.
- 4) — Çepniler.
- 5) — Halk inanmaları,
- 6) — Özel görenek ve inanmalar,
- 7) — Atalar Sözü
- 8) — Bağcılık.
- 9) — Verem,
- 10) — Yusuf Fakih,
- 11) — Yurdum için,
- 12) — Balıkesir Coğrafyası,
- 13) — Konferanslar
- 14) — 17,18 inci asırlarda Balıkesir şehir hayatı,
- 16) — Köylü Ormandan nasıl faydalanır,
- 17) — 19 Mayıs,
- 19 — Öz Ses ve Zevk kaynaklarımız.

ÇIKMAKTA OLANLAR

- 15) — Vesikalar
- 18 — Yağcılar ve Savaş-tepe mânileri.

